

Nr 39

Utlåtande i anledning av väckta motioner om försäljning till allmänheten av statens aktier i LKAB, m. m.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Holmberg* och *Virgin* (I: 542) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Björkman* och *Magnusson* i Borås (II: 655), har hemställts, att riksdagen måtte 1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av formerna för de i vinstsyfte drivna statliga företagens resultatredovisning för riksdagen, riksdagens representation och rösträttsutövning vid nämnda företags bolagsstämmor samt lämpliga former för försäljning av aktier i statliga företag utöver försäljningen av aktier i LKAB, varvid särskilt beaktas att sådana former för aktieförsäljningen ordnas, som garanterar en bred spridning av aktierna bland allmänheten och som kan vara ägnade att främja det långsiktiga sparandet; 2. besluta att av statens till ca 479 milj. kr. uppgående innehav av aktier i LKAB aktier till ett nominellt belopp av 228 milj. kr. skall erbjudas allmänheten i valörer på 50 kr. per aktie till en marknadsmässig emissionskurs, varvid särskilt tillses att köpare av lägre antal aktier skall äga förtur vid överteckning och att en bred spridning av aktieköpen bland allmänheten vinnnes; 3. besluta att under budgetåret 1964/65 utbudet av aktier bestämmes till nominellt 50 milj. kr.; samt 4. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de förberedelser som emissionen erfordrar, varvid särskilt hör beaktas vad i motionerna anförts i fråga om valordning för bolaget.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 542.

Utskottet. Vad först beträffar det i motionerna framställda yrkandet att riksdagen skulle fatta beslut avseende omedelbar försäljning till allmänheten av en del av statens aktier i LKAB får utskottet erinra om att motionsyrkande av enahanda innebörd varit föremål för riksdagens prövning under en följd av år utan att föranleda någon riksdagens åtgärd. Då utskottet inte anser skäl föreligga för ett ändrat ståndpunktstagande i frågan får utskottet avstyrka motionerna såvitt nu är i fråga.

Motionerna innefattar även yrkande om att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära utredning om lämpliga former för försäljning av aktier i statliga företag utöver den påyrkade försäljningen av aktier i LKAB. Jämväl denna fråga har tidigare prövats av riksdagen med negativt resultat.

Under hänvisning härtill finner sig utskottet ej heller i nu avsedd del böra tillstyrka motionerna.

Det i motionerna framställda utredningskravet avser även frågorna om formerna för de i vinstsyfte drivna statliga företagens resultatredovisning för riksdagen samt riksdagens representation och rösträttsutövning vid nämnda företags bolagsstämmor. Dessa spörsmål är av en helt annan räckvidd än frågan om försäljning till allmänheten av aktier i statliga företag. Utskottet har icke funnit anledning att på grundval av motionsyrkandet i nu berörda del föreslå någon åtgärd i motionernas syfte. I enlighet härmed får utskottet avstyrka motionerna i nu ifrågavarande del.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 542 och II: 655 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 april 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 40.

Reservationer

1) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Bengtson, Källqvist, Svensson* i Stenkyrka, fröken *Elmén* och herr *Eliasson* i Sundborn, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som börjar med »Vad först» och slutar med »tillstyrka motionerna», bort ha följande lydelse:

»Beträffande det i motionerna framställda yrkandet att riksdagen skulle fatta beslut avseende omedelbar försäljning till allmänheten av en del av statens aktier i LKAB anser utskottet, under hänvisning till den ingående behandling som denna fråga ägnats under flera föregående riksdagar, anledning inte föreligga att genomföra de i motionerna föreslagna åtgärderna. Utskottet avstyrker därför motionerna såvitt nu är i fråga.

Med avseende på motionsyrkandet om att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära utredning om lämpliga former för försäljning av aktier i statliga företag finner utskottet däremot skäl tala för en dylik åtgärd. Det synes utskottet inte uteslutet att en dylik försäljning skulle kunna få en gynnsam inverkan på sparandet och kapitalbildningen. Det bör givetvis förutsättas att betryggande garantier skapas för att inte aktierna efter hand samlas på ett fåtal händer. Utskottet finner sig böra, i anledning av motionerna i nu förevarande del, förorda en utredning i nu angivet syfte.»

dels ock att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 542 och II: 655, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om försäljning till allmänheten av aktier i statliga företag görs till föremål för utredning.»

2) av herrar *Virgin, Åkerlund, Staxäng* och *Palm*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 542 och II: 655 och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»De i förevarande motioner framlagda förslagen syftar till att sprida äganderätten till ett antal i vinstsyfte drivna statliga bolag genom försäljning till allmänheten av minoritetsposter aktier i nämnda bolag. Vidare önskas en för riksdagen framlagd årlig redovisning för företagets verksamhet och resultat liksom också representation för riksdagen vid bolagsstämmorna. Utskottet, som instämmer i motionernas syfte, finner önskvärt att åtgärder vidtas för att öka allmänhetens intresse för aktieförvärv. Därvidlag kan en försäljning med bredaste möjliga spridning av minoritetsposter aktier i statliga företag verksamt bidra. Staten bör emellertid som hittills behålla aktiemajoriteten och låta sig representeras vid bolagsstämmorna av representanter för Kungl. Maj:t och för riksdagen. De närmare formerna härför liksom för aktieförsäljningen och för resultatredovisningen finner utskottet böra närmare utredas. Utskottet tillstyrker därför att en utredning snarast kommer till stånd.

Utskottet biträder även det i motionerna framförda yrkandet om försäljning av aktier i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag med början under budgetåret 1964/65. En förankring av LKAB med dess för närvarande två aktieägare hos en bredare allmänhet skulle enligt utskottets mening kunna vara till gagn såväl för företaget självt som för strävandena att sprida ägandet. En introduktion på fondbörsen av aktierna i LKAB, vilka aldrig varit tillgängliga för allmänheten, framstår också som en önskvärdhet. Utskottet förordar därför att en försäljning av statens innehav av aktier i LKAB kommer till stånd i den omfattning som föreslagits i motionerna och i huvudsaklig överensstämmelse med de däri framförda förslagen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 542 och II: 655,

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av formerna för de i vinstsyfte drivna statliga företagens resultatredovisning för riksdagen, riksdagens representation och rösträttsutövning vid nämnda företags bolagsstämmor samt lämpliga former för försäljning av aktier i statliga företag utöver den i punkt 2. nedan avsedda försäljningen av aktier i LKAB, varvid särskilt beaktas att sådana for-

mer för aktieförsäljningen ordnas, som garanterar en bred spridning av aktierna bland allmänheten och som kan vara ägnade att främja det långsiktiga sparandet;

2. besluta att av statens till ca 479 milj. kr. uppgående innehav av aktier i LKAB aktier till ett nominellt belopp av 228 milj. kr. skall erbjudas allmänheten i valörer på 50 kr. per aktie till en marknadsmässig emissionskurs, varvid särskilt tillses att köpare av lägre antal aktier skall äga förtur vid överteckning och att en bred spridning av aktieköpen bland allmänheten vinnes;

3. besluta att under budgetåret 1964/65 utbudet av aktier bestämmes till nominellt 50 milj. kr.;

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de förberedelser som emissionen erfordrar, varvid särskilt bör beaktas vad i motionerna anförts i fråga om valordning för bolaget.»

3) av herr *Svensson* i Ljungskile.